

Factsheet 11

Focus op Staatssteun

Versie nr. 4 d.d. 23 november 2018

Inhoudsopgave

I.	WAT IS STAATSSTEUN?	3
II.	WIE HEEFT TE MAKEN MET STAATSSTEUN?	5
III.	DE AANPAK TEN AANZIEN VAN STAATSSTEUN	7
A.	<i>De zogenaamde 'afwegingstoets' en het risico van staatssteun</i>	7
B.	<i>Algemene Groepsvrijstellingsverordening</i>	7
C.	<i>De-minimis-regel</i>	9
IV.	HOE KAN HET RISICO VAN STAATSSTEUN BIJ EEN PROJECTVOORSTEL WORDEN VASTGESTELD? ..	10
A.	<i>STAP 1: Informatie van de aanvragers: eigen beoordeling en eigen verklaring</i>	10
B.	<i>STAP 2: Beoordeling door het GS en de Lidstaten</i>	13
C.	<i>STAP 3: Besluit van het Toezichtcomité</i>	13
D.	<i>STAP 4: Doorlopende monitoring van het project</i>	14
E.	<i>Staatssteun aan derden</i>	15
F.	<i>Inkomstengenererende projecten en staatssteun</i>	16
G.	<i>Verantwoordelijkheden van de betrokken partijen</i>	16

I. Wat is staatssteun?

Volgens artikel 107 (ex artikel 87) van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie definieert de Europese Unie staatssteun zeer ruim als elke maatregel houdende de overdracht van staatsmiddelen welke de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen (zie definitie hieronder in paragraaf II) vervalst (of dreigt te vervalsen) voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de Lidstaten ongunstig beïnvloedt.

Uitgaande van deze definitie kan al meteen een aantal kernelementen worden aangegeven, zoals:

- overdracht van staatsmiddelen,
- concurrentievervalsing,
- begunstiging van bepaalde ondernemingen (selectiviteit),
- beïnvloeding van het handelsverkeer tussen de Lidstaten.

Dit vormen de hoofdpunten waarop men moet controleren om na te gaan of er bij een project sprake kan zijn van problemen met staatssteun. Met deze elementen als uitgangspunt kunnen wij concluderen dat er alleen sprake is van staatssteun indien **aan ALLE vijf onderstaande criteria is voldaan (cumulatieve voorwaarden)**:

1. **Onderneming en economische activiteit:** een 'onderneming' is iedere entiteit die een economische activiteit uitoefent (= **het op de markt brengen van goederen en diensten**), ongeacht de rechtsvorm, de eigendomsstructuur en de wijze waarop zij wordt gefinancierd. Ook indien de rechtspersoon goederen of diensten kosteloos levert of volledig door de staat wordt gefinancierd, kunnen de staatssteunregels van toepassing zijn.
2. **Selectiviteit:** De steun dient selectief ten goede te komen aan bepaalde ondernemingen of de productie van bepaalde goederen of diensten. In deze context zal dat altijd het geval zijn.
3. **Overdracht van staatsmiddelen:** de steun moet worden verstrekt door de lidstaat / uit staatsmiddelen (hetgeen van toepassing is in deze context).
4. **Voordeel:** de maatregel moet voor de ontvanger een voordeel of profijt opleveren dat deze anders niet zou hebben gehad (in deze context de EFRO-steun). Levert de maatregel een economisch voordeel (profijt) op dat een onderneming onder normale marktomstandigheden niet zou hebben gehad? Of is er *geen* sprake van een voordeel, d.w.z. is het gewoon dienstverlening tegen een marktprijs (bijv. verkregen via een aanbesteding of door een dienst van algemeen economisch belang (DAEB), mits de DAEB aan de *Altmark-criteria*¹ voldoet)? Als er geen sprake is van een voordeel, is er geen sprake van steun.
5. **(Potentieel) verstorend effect op de mededinging en de handel binnen de Unie:** de verleende steun moet de **mededinging vervalsen of dreigen te vervalsen**. Deze voorwaarde wordt veelal als overbodig beschouwd vanwege het voorgaande criterium; als een maatregel een onderneming begunstigt, wordt deze immers al beschouwd als een maatregel die de mededinging kan dreigen te vervalsen. Door de mededinging te verstoren, heeft de maatregel dus ook invloed op de handel tussen Lidstaten. Wat betreft het effect op de handel binnen de Unie, is de interpretatie ook hier heel ruim, want om aan deze voorwaarde te voldoen, is het al voldoende dat de goederen of diensten verhandeld kunnen worden (zonder dat de begunstigde ze daadwerkelijk exporteert). Bovendien is er geen minimumdrempel en zijn er dus slechts weinig gevallen waarin de handel tussen Lidstaten niet wordt beïnvloed.

¹ DAEB's die aan de zogenoemde Altmark-criteria voldoen, worden niet geacht te worden bevoordeeld door overheidssteun.

Ten aanzien van ETS-projecten wordt ervan uitgegaan dat altijd aan criteria 2 en 3 is voldaan. Bovendien betekent de sterke samenhang tussen criteria 4 en 5 dat als aan criterium 4 is voldaan, er altijd van uitgegaan wordt dat eveneens aan criterium 5 is voldaan.

Nieuw in het Interreg 2 Zeeën Programma 2014-2020 is de toepassing van artikel 20 van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV) naast de de-minimis-regel. Bovendien werd er ook een specifiek 2 Zeeën-regeling opgesteld.

II. Wie heeft te maken met staatssteun?

Iedere organisatie die overheidssubsidie ontvangt, heeft in principe met staatssteun te maken. De staatssteunregels gelden echter alleen als een entiteit als *onderneming* opereert.

Ondernemingen² zijn entiteiten die een *economische activiteit* uitoefenen, ongeacht hun rechtsvorm (het kunnen overheidsinstanties, non-profitorganisaties ngo's, verenigingen, universiteiten of particuliere bedrijven zijn) en ongeacht of ze een winstoogmerk hebben of niet. De indeling als onderneming hangt samen met een activiteit, NIET met het publieke of private karakter van een entiteit. Het enige relevante criterium is of de entiteit **in de context van het ETS-project een economische activiteit uitoefent**.

Meer in het bijzonder wordt een onderneming in het kader van mededingingsrecht omschreven als een entiteit die een economische activiteit verricht waarbij goederen en diensten worden aangeboden in (feitelijke of mogelijke) concurrentie met andere marktpartijen die economische activiteiten verrichten, met het oog op de productie en marketing van goederen en diensten in de markt.

Het concept 'onderneming' is dus zeer ruim en **kan zowel private als publieke organisaties omvatten**. Activiteiten die in het kader van wettelijke taken worden verricht, en normaal gesproken door de overheid worden uitgevoerd, vallen niet binnen dit concept, aangezien zij geen handelsdoeleinden dienen en geen handelsprocedures volgen. In veel gevallen kunnen lokale overheids- of bestuursorganen echter wél vergelijkbaar met ondernemingen worden geacht.

Wel wordt onderscheid gemaakt op basis van de omvang van organisaties³. Ondernemingen zijn in te delen in twee groepen: MKB/KMO's en grote ondernemingen.

Kleine en middelgrote ondernemingen (MKB/KMO's) vormen een bepaalde categorie ondernemingen waarvoor – net als bij andere ondernemingen – NIET de rechtsvorm bepalend is. KMO's⁴ zijn ondernemingen die voldoen aan de criteria dat er minder dan 250 personen werkzaam zijn en dat de jaaromzet minder dan 50 miljoen euro en/of het jaarlijkse balanstotaal minder dan 43 miljoen euro bedraagt.

Deze definitie is nogal ruim en de volgende kenmerken zijn niet relevant: de rechtsvorm als private of publieke rechtspersoon (ook economische activiteiten van gemeenten kunnen onder de staatssteunregels voor MKB/KMO's vallen!) en het al dan niet hebben van een winstoogmerk (ngo's, non-profitorganisaties e.d. kunnen ook MKB/KMO's zijn!). Onder de definitie vallen ook zelfstandigen, familiebedrijven, personenvennootschappen en verenigingen die regelmatig een economische activiteit uitoefenen.

Grote ondernemingen zijn alle organisaties die NIET onder de bovenstaande definitie vallen en dus GEEN MKB/KMO's zijn. Iedere organisatie die GEEN economische activiteit uitoefent is GEEN onderneming en kan dus ook geen MKB/KMO zijn. De staatssteunregels maken onderscheid tussen kleine en grote ondernemingen. Een grote onderneming is een onderneming die niet onder de definitie van kleine en middelgrote ondernemingen valt. Sommige regels in de AGVV zijn verschillend voor MKB/KMO's en grote

² In de Europese wet- en regelgeving worden de termen 'onderneming' en 'bedrijf' door elkaar gebruikt.

³ Dit onderscheid heeft gevolgen voor regels in de AGVV die van toepassing kunnen zijn voor kmo's en grote ondernemingen.

⁴ In de context van staatssteun wordt de definitie van 'kmo' gegeven in Bijlage I van de AGVV.

ondernemingen. Zo heeft artikel 20 van de AGVV (Steun voor samenwerkingskosten gemaakt door aan ETS-projecten deelnemende MKB/KMO's) geen betrekking op grote ondernemingen.

Bij het beantwoorden van de vraag of er sprake kan zijn van een staatssteunprobleem, is de aard van de begunstigde dus niet relevant, aangezien zelfs een organisatie zonder winstoogmerk zich kan bezighouden met economische activiteiten. Het belangrijkste element is **de aard van de projectactiviteiten** die de partnerorganisatie met behulp van de overheidsfinanciering (d.w.z. de staatssteun) wil uitvoeren.

**Additionele informatie is te vinden in het document genaamd "2 Seas State Aid Guidance for applicants".
Dit document is beschikbaar op de website van 2 Zeeën**

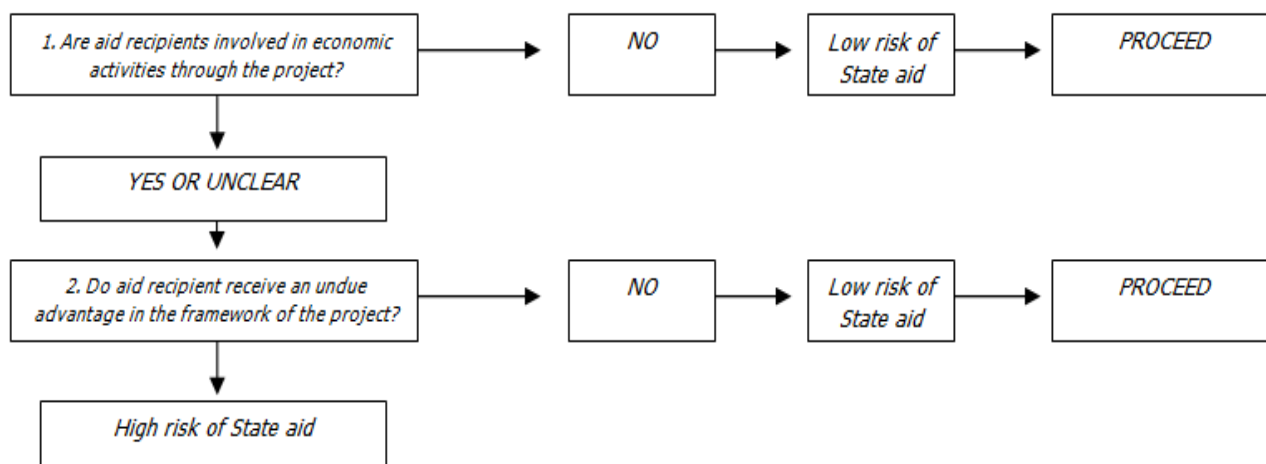
III. De aanpak ten aanzien van staatssteun

A. De zogenaamde 'afwegingstoets' en het risico van staatssteun

De afwegingstoets kan worden toegepast om na te gaan of de steun al dan niet als staatssteun wordt aangemerkt. Een maatregel wordt beschouwd als staatssteun als **de vijf punten in paragraaf I ALLEMAAL** bevestigend moeten worden beantwoord.

Voor ETS-Programma's en meer specifiek voor projecten zijn sommige punten van deze lijst echter altijd of vrijwel altijd van toepassing, zoals de overdracht van staatsmiddelen, selectiviteit en de potentiële verstoring van de mededinging indien er sprake is van een voordeel.

De afwegingstoets moet dan ook worden beperkt tot de volgende twee vragen, die ook deel uitmaken van de risicobeoordeling door de Programma-autoriteiten.

Indien beide vragen met 'ja' worden beantwoord, kan er sprake zijn van een hoog staatssteunrisico. In dit geval worden er door de Europese Commissie verschillende mogelijkheden aangereikt:

- de steun elimineren;
- ervoor zorgen dat de steunregeling/ad-hoc-steun voldoet aan de Algemene Groepsvrijstellingsverordening;
- aan de de-minimis-vereisten voldoen;
- informeel contact opnemen met de Europese Commissie (DG Mededinging) en de steun officieel aanmelden;
- het risico nemen en gewoon doorgaan.

Indien een lidstaat toch besluit staatssteun te verlenen, **dient dit via een strikte procedure te worden gemeld bij de Commissie.**

Bepaalde steunmaatregelen die verankerd liggen in het Verdrag (d.w.z. met de markt verenigbare staatssteun) of in verordeningen van de Commissie (zoals de Algemene Groepsvrijstellingsverordening en de de-minimis-regel) zijn echter vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting.

B. Algemene Groepsvrijstellingsverordening

In het kader van een administratieve vereenvoudiging heeft de Commissie de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV) ingevoerd, die de Lidstaten toestaat een aantal steunmaatregelen niet bij de Commissie aan te melden. Deze verordening consolideert en harmoniseert de bestaande regels en verruimt de staatssteuncategorieën die onder de vrijstelling vallen.

Wat betreft de AGVV heeft het 2 Zeeën-programma ervoor geopteerd om staatssteunconforme steun toe te kennen aan de hand van twee regelingen.

1. **Regeling n°40646⁵** aangaande **AGVV Artikel 20** - Steun voor samenwerkingskosten gemaakt door aan projecten voor Europese territoriale samenwerking deelnemende MKB/KMO's

Vergeleken met de vorige AGVV⁶ is er specifiek een nieuw artikel 20 opgenomen, dat direct betrekking heeft op ETS. Artikel 20 van de AGVV (*Steun voor samenwerkingskosten gemaakt door aan projecten voor Europese territoriale samenwerking deelnemende kmo's*) geldt alleen voor MKB/KMO's die aan de volgende voorwaarden voldoen: criteria van de kmo-definitie⁷, drempels, transparantie, stimulerend effect, steunintensiteit, in aanmerking komende kosten, cumulering, publicatie en informatie. Indien aan al deze voorwaarden is voldaan, kunnen als subsidiabel worden aangemerkt.

Kosten voor **organisatorische samenwerking**⁸, met inbegrip van:

- de kosten van **personeel** en **kantoren** voor zover die verband houden met het samenwerkingsproject;
- kosten voor door consultants en dienstverrichters verleende **advies- en ondersteuningsdiensten** met betrekking tot samenwerking;
- **reiskosten, kosten van uitrusting en investeringsuitgaven** die rechtstreeks met het project verband houden, afschrijving van werktuigen en uitrusting voorzover deze exclusief voor het project worden gebruikt;
- de hierboven bedoelde diensten zijn niet van permanente of periodieke aard, noch behoren zij tot de gewone bedrijfsuitgaven van de onderneming, zoals routinematig belastingadvies, gangbare juridische dienstverlening of routinematige reclame.

Organisatorische samenwerking wordt gedefinieerd als *de ontwikkeling van gezamenlijke bedrijfs- of managementstrategieën, het aanbieden van gemeenschappelijke diensten of diensten die samenwerking moeten bevorderen, gecoördineerde activiteiten zoals onderzoek of marketing, de ondersteuning van netwerken en clusters, het verbeteren van toegankelijkheid en communicatie, het gebruik van gedeelde instrumenten om het ondernemerschap en de handel met kmo's te bevorderen.*

Op grond van artikel 20 van de AGVV mag de steun niet meer dan **50% (alle soorten publieke middelen inbegrepen)** van de in aanmerking komende kosten bedragen. Daarnaast mag de steun voor MKB/KMO's voor de kosten van samenwerking in het kader van ETS-projecten **niet meer dan 2 miljoen euro per MKB/KMO per project bedragen.**

2. **2 Zeeën-regeling** (aangaande **verschillende artikelen van de AGVV**)

Het 2 Zeeën-programma heeft een specifieke regeling opgesteld die AGVV-artikelen bevat die meest van toepassing zijn op de thematieken van het Programma.

De 2 Zeeën-regeling bevat de volgende artikelen⁹:

⁵ <http://www.europe-en-france.gouv.fr/Centre-de-ressources/Aides-d-etat/Regimes-d-aides>

⁶ Zie Verordening (EG) nr. 800/2008 van de Commissie van 6 augustus 2008

⁷ Zie bijlage I van de AGVV (Algemene Groepsvrijstellingsverordening) – Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie

⁸ Zie artikel 2, lid 63 van de AGVV (Algemene Groepsvrijstellingsverordening) – Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie

⁹ Zie AGVV (Algemene Groepsvrijstellingsverordening) – Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie voor meer informatie over elk vernoemd artikel.

Artikel 25	Steun voor onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten
Artikel 26	Investeringssteun voor onderzoeksinfrastructuur
Artikel 27	Steun voor innovatieclusters
Artikel 28	Innovatiesteun voor kmo's
Artikel 29	Steun voor proces- en organisatie-innovatie
Artikel 31	Opleidingssteun
Artikel 36	Investeringssteun om ondernemingen in staat te stellen verder te gaan dan Unienormen inzake milieubescherming of om, bij ontstentenis van Unienormen, het niveau van milieubescherming te verhogen
Artikel 38	Investeringssteun ten behoeve van energie-efficiëntiemaatregelen
Artikel 41	Investeringssteun ter bevordering van energie uit hernieuwbare energiebronnen
Artikel 45	Investeringssteun voor de sanering van verontreinigde terreinen
Artikel 46	Investeringssteun voor energie-efficiënte stadsverwarming en -koeling
Artikel 47	Investeringssteun ten behoeve van recycling en hergebruik van afval

C. De-minimis-regel

Voor alle types rechtspersonen waarvoor een mogelijk risico van staatssteun is vastgesteld (tijdens het projectaanvraag- en selectieproces en na toepassing van de afwegingstoets) kan het toezichtcomité besluiten om de de-minimis-regel toe te passen.

Volgens de de-minimis-regel moeten de betreffende partners een eigen verklaring bij het Programma indienen om zeker te stellen dat de totale de-minimis-steun in de laatste drie boekjaren niet meer bedraagt dan € 800.000¹⁰. Hoewel de AGVV vrijstellingen toestaat per project en per kmo (in geval van artikel 20), kan de de-minimis-regel een alternatieve oplossing bieden voor bepaalde partners die niet onder artikel 20 van de AGVV vallen.

Het formulier kan worden gedownload en moet worden ingevuld op het Electronic Exchange Platform van het Programma.

Om in aanmerking te komen voor toepassing van de de-minimis-regel, dient de steunmaatregel aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- het totale plafond voor steun onder de de-minimis-regel binnen 2 Zeeën is maximaal € 800.000 (equivalent van de steun in contanten) over een periode van drie boekjaren;
- het plafond bedraagt € 200.000 per lidstaat van het Programme;
- het plafond is van toepassing op het totaal aan overheidsbijstand die kan worden beschouwd als de-minimis-steun;
- het plafond is van toepassing op alle soorten steunmaatregelen, ongeacht de vorm of het beoogde doel;
- de regeling is uitsluitend van toepassing op 'transparante' vormen van steun, waarmee steunmaatregelen worden bedoeld waarvan vooraf het bruto-steunequivalent kan worden vastgesteld zonder dat daarvoor een risicobeoordeling nodig is.

¹⁰ Tijdens het toezichtcomité van 22 en 23 november 2018 werd er beslist om de totale drempel voor de-minimis te herzien binnen het kader van 2 Zeeën. De nieuwe drempel wordt berekend als de vermenigvuldiging van de eigenlijke de-minimis-drempel (€ 200.000) met het aantal Lidstaten betrokken in het Programma. Bijgevolg is de nieuwe maximale de-minimis-drempel € 800.00 over de laatste drie boekjaren.

IV. Hoe kan het risico van staatssteun bij een projectvoorstel worden vastgesteld?

➤ Conceptnotafase

Tijdens seminars voor projectaanvragers voorafgaand aan het indienen van de conceptnota wordt elementaire informatie verstrekt over staatssteun (het risico en de gerelateerde maatregelen om dit risico te beperken).

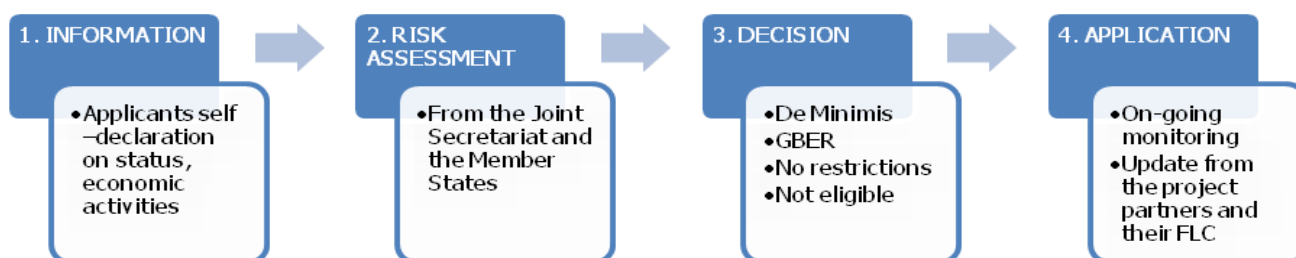
Tijdens de evaluatie van de conceptnota's dienen het Gezamenlijk Secretariaat en de Lidstaten mogelijke staatssteunrisico's te identificeren aan de hand van de informatie die werd aangeleverd door de projectaanvragers (e.g. Economische karakter van hun activiteiten, eventueel verkregen economisch voordeel daaruit, potentiële verstoring van de markt, enzovoort).

Aanbevelingen van het Toezichtcomité (Task Force) aan projectaanvragers zullen aangeven of de conceptnota handelt over een sector of activiteit(en) die aanleiding kunnen geven tot een potentieel staatssteunrisico. Het Toezichtcomité (Task Force) zal richtlijnen meegeven aan de animatoren met betrekking tot staatssteun opdat projectaanvragers begeleid kunnen worden tijdens de tweede fase van de projectaanvraag.

➤ Aanvraagformulierfase

Projectaanvragers voor wie de Lidstaten en/of het Gezamenlijk Secretariaat en animatoren een staatssteunrisico hebben geïdentificeerd, zullen uitgenodigd worden om een specifieke training over staatssteun bij te wonen. Deze training zal diepgaande informatie verschaffen over het staatssteunrisico en de beschikbare maatregelen binnen het 2 Zeeën-programma om dat risico in te perken.

De beoordeling van het risico van staatssteun tijdens de aanvraagformulierfase omvat vier stappen:

A. STAP 1: Informatie van de aanvragers: eigen beoordeling en eigen verklaring

Tijdens de aanvraagfase dienen alle projectpartners zelf een beoordeling te maken van de aard van de activiteiten die zij in het kader van het project uitvoeren. Zij moeten beoordelen of de activiteiten in het kader van het project als economische activiteiten kunnen worden aangemerkt en of de organisatie dankzij die activiteiten een voordeel verkrijgt dat zij anders niet zou hebben verkregen. Deze eigen beoordeling kan worden uitgevoerd aan de hand van de vragen in het aanvraagformulier, die vergezeld gaan van toelichting. Er moeten diverse vragen worden beantwoord, waarvan de eerste twee bepalend zijn voor de conclusie of er sprake is van een risico van staatssteun bij het project. Extra informatie is beschikbaar in de "2 Seas State Aid Guidance for applicants" die beschikbaar is op de Twee Zeeën-website.

Is de conclusie dat er een **laag** risico van staatssteun is (d.w.z. een van deze twee vragen is ontkennend beantwoord), dan gelden er geen specifieke restricties of begrotingsbeperkingen voor de partner.

Is de conclusie echter dat er een **hoog** risico van staatssteun is (d.w.z beide vragen zijn bevestigend beantwoord), dan wordt de organisatie in het kader van het project aangemerkt als 'onderneming' en zijn de staatssteunregels van toepassing.

In dit laatste geval dienen de betreffende partners informatie te verstrekken om te kunnen beoordelen of het om een grote onderneming of een MKB/KMO gaat. Daarbij kan de aanvrager aan de hand van een reeks aanvullende vragen bepalen wat de meest geschikte financiële regeling is voor de financiering van het project.

De beschikbare opties zijn **ofwel** de de-minimis-regel **ofwel** een van de vrijstellingen van de AGVV. Dit hangt af van de status van de partner, de aard van de activiteiten en het gevraagde steunbedrag.

Het dient opgemerkt te worden dat de de-minimis-regel of het selecteren van een AGVV-vrijstelling (de regeling aangaande artikel 20 of de specifieke 2 Zeeën-regeling) gevolgen heeft voor de (eigen) financiële bijdrage die de partner dient te leveren aan het project. Het is zo dat de de-minimis-regel of een AGVV-artikel specifieke kenmerken bevatten die beperkender kunnen zijn dan regels van het Programma en dat deze dienen nageleefd te worden (e.g. EFRO-percentages, ontvankelijkheidsregels, voorwaarden voor de toepassing van het artikel, enzovoort).

In het geval dat een partner opteert voor een vrijstelling van de AGVV moet aan de volgende voorwaarden voldaan worden:

- Slechts één vrijstelling van de AGVV (met andere woorden, één artikel) kan geselecteerd worden per betrokken partner.
- Zelfs indien slechts enkele activiteiten van de partner van economische aard zijn, zullen bijgevolg alle activiteiten van de betrokken partner **onder de limiterende condities van het geselecteerde AGVV-vrijstellingsartikel vallen** (op zijn minst de publieke interventieratio, de publieke interventiedrempel en de ex-ante aftrek van inkomsten). De aanvrager zal de ontvankelijkheidsvoorwaarden van de desbetreffende maatregelen moeten toetsen aan zijn budget en activiteiten om het juiste maatregelkader vast te kunnen stellen.
- **Elke andere specifieke en striktere maatregel van het geselecteerde artikel die toepasbaar is op één of meerdere budgetlijn(en) zal ook van toepassing zijn op de desbetreffende budgetlijnen.**
- Als het maximale percentage van steunintensiteit is geselecteerd, kan de eigen bijdrage van de aanvrager enkel uit private bronnen of eigen fondsen komen.
- Alle specifieke voorwaarden van het geselecteerde artikel gelden voor **de gehele projectduur**.
- Het is aan de aanvrager om **een duidelijk onderscheid tussen en opvolging van economische en niet-economische activiteiten te garanderen** tijdens de aanvraag, rapportering, monitoring en de audit- en controlemomenten. Indien dit onderscheid niet mogelijk is, zal de aanvrager enkel de economische activiteiten in zijn budget opvoeren en voldoen aan de voorwaarden van het geselecteerde artikel.

De "2 Seas Guidance for state aid for applicants" biedt extra informatie met betrekking tot de condities hierboven genoemd.

Indien de partner een **hoog risico van staatssteun heeft, kan de steun van het Programma op de volgende manieren worden ingevuld, gebaseerd op het type 'onderneming' dat de partner in kwestie is:**

Indien de partner wordt aangemerkt als MKB/KMO (zoals gedefinieerd in Bijlage I van de AGVV¹¹)

Regeling	Percentage	Plafond
De-minimis-regel	Vast EFRO-percentage (60%) – geen externe publieke bijdrage mogelijk bovenop EFRO.	Bedrag wordt gemaximeerd om aan de de-minimis-regel te voldoen Maximaal 800.000 euro per onderneming (laatste drie boekjaren, tot 200.000 euro per Lidstaat)
AGVV, artikel 20-regeling	Vast EFRO-percentage (50%) – geen externe publieke bijdrage mogelijk bovenop EFRO.	Bedrag wordt gemaximeerd om aan art. 20 van de AGVV te voldoen 2 miljoen euro per project en per MKB/KMO
AGVV, 2 Zeeën-regeling	Publieke interventiepercentage vast te stellen overeenstemmend het geselecteerde AGVV-artikel	Bedrag te maximeren overeenstemmend het geselecteerde AGVV-artikel Specifieke ontvankelijkheidsregels en – voorwaarden kunnen van toepassing zijn
AGVV, andere artikels beschikbaar in nationale regelingen van de Lidstaten betrokken in het 2 Zeeën-programma	Publieke interventiepercentage vast te stellen overeenstemmend het geselecteerde AGVV-artikel	Bedrag te maximeren overeenstemmend het geselecteerde AGVV-artikel Specifieke ontvankelijkheidsregels en – voorwaarden kunnen van toepassing zijn

Indien de partner niet wordt aangemerkt als MKB/KMO

Regeling	Percentage	Plafond
De-minimis-regel	Vast EFRO-percentage (60%)	Bedrag wordt gemaximeerd om aan de de-minimis-regel te voldoen Maximaal 800.000 euro per onderneming (laatste drie boekjaren, tot 200.000 euro per Lidstaat)
AGVV, 2 Zeeën-regeling	Publieke interventiepercentage vast te stellen overeenstemmend het geselecteerde AGVV-artikel	Bedrag te maximeren overeenstemmend het geselecteerde AGVV-artikel Specifieke ontvankelijkheidsregels en – voorwaarden kunnen van toepassing zijn
AGVV, andere artikels beschikbaar in nationale	Publieke interventiepercentage vast te stellen overeenstemmend	Bedrag te maximeren overeenstemmend het

¹¹Als onderneming wordt beschouwd iedere entiteit, ongeacht haar rechtsvorm, die een economische activiteit uitoefent. Met name worden als zodanig beschouwd entiteiten die individueel of in familieverband ambachtelijke of andere activiteiten uitoefenen, personenvennootschappen en verenigingen die regelmatig een economische activiteit uitoefenen.

regelingen van de Lidstaten betrokken in het 2 Zeeën-programma	het geselecteerde AGVV-artikel	geselecteerde AGVV-artikel Specifieke ontvankelijkheidsregels en -voorwaarden kunnen van toepassing zijn
--	--------------------------------	--

Tijdens de aanvraagfase dient de Lead partner zich ervan te vergewissen dat alle projectpartners speciale aandacht hebben besteed aan stap 1 van de procedure en dat de verstrekte informatie juist is.

Als de betreffende partner in het aanvraagformulier geen correcte informatie verstrekt, komt het project door zijn toedoen in een lastige positie. Het GS en de facilitatoren bieden echter ruime ondersteuning en begeleiding om te zorgen dat de partner over de nodige informatie beschikt om alle vragen van het aanvraagformulier correct te kunnen beantwoorden.

B. STAP 2: Beoordeling door het GS en de Lidstaten

Wanneer een projectvoorstel eenmaal is ingediend bij het GS, wordt de status van elke partner gecontroleerd door de betreffende lidstaat. De Lidstaten controleren en bevestigen ook of een bepaalde partner een economische activiteit uitoefent in concurrentie met de markt, en of er door het verlenen van deze steun sprake is van een economisch voordeel voor de partner.

Tijdens het selectieproces wordt het risico van staatssteun beoordeeld door zowel het GS als de Lidstaten. Hierbij wordt gekeken naar de informatie die de partner heeft verstrekt en naar de aard van de activiteiten die zullen worden uitgevoerd door de partners die hebben verklaard dat zij een onderneming (of MKB/KMO) zijn die een activiteit van economische aard uitoefent in concurrentie met de markt. Daarom is het cruciaal dat de partners speciale aandacht besteden aan het invullen van dit deel van het aanvraagformulier.

Omdat de beoordeling mede is gebaseerd op de informatie die de aanvragers zelf aanleveren, zal de uitkomst van de eigen beoordeling van de aanvrager (d.w.z. laag of hoog risico van staatssteun bij project en gekozen regeling) door de Programma-autoriteiten worden bevestigd of niet.

Als de informatie en de onderbouwing van de aanvrager **correct worden bevonden en het risico van staatssteun correct is ingeschat**, zal het toezichtcomité bevestigen dat het project kan worden goedgekeurd zonder dat er verdere actie hoeft te worden ondernomen.

Als de conclusie van het toezichtcomité echter afwijkt van de conclusie van de aanvrager, moet worden overwogen om het aanvraagformulier te herzien teneinde het risico te beperken (zie stap 3 hieronder).

C. STAP 3: Besluit van het Toezichtcomité

Als door de Programma-autoriteiten een risico van staatssteun is geconstateerd in afwijking van de conclusie van de aanvrager, zal de kwestie opnieuw aan de orde worden gesteld wanneer het toezichtcomité vergadert over de goedkeuring van het betreffende projectvoorstel. De definitieve beslissing over de vraag of er een risico van staatssteun bestaat of niet, wordt door het Toezichtcomité op eigen verantwoordelijkheid genomen en wordt duidelijk vermeld in de notulen van de vergadering van het toezichtcomité. Dit is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle Lidstaten en delegaties binnen het toezichtcomité.

Als het TC bevestigt dat er een HOOG risico van staatssteun is, en als uit het Aanvraagformulier NIET blijkt dat de geëigende maatregelen zijn genomen om dat risico te beperken (bijv. de-minimis-regel, AGV), **komt het project niet in aanmerking voor subsidie.**

Een project dat als niet-subsidiabel is aangemerkt, kan besluiten om een herzien voorstel in te dienen waarbij een of meerdere maatregelen ter beperking van het risico van staatssteun zijn genomen. Op grond van de vastgestelde maatregelen kan het zijn dat het project een nieuwe Conceptnota moet indienen (bijv. bij een wijziging in het partnerschap) of een gewijzigd Aanvraagformulier (bijv. bij een wijziging in de begroting van de partner die met staatssteun te maken heeft). In de kennisgevingsbrief zullen hiervoor duidelijke instructies worden gegeven.

D. STAP 4: Doorlopende monitoring van het project

Gezien het feit dat de de-minimis-steun wordt berekend over een periode van drie boekjaren en dat aan de in de artikelen van de AGV genoemde plafonds en ontvankelijkheidsvoorwaarden dient voldaan te worden tijdens de projectuitvoering, moeten de projectpartners zelf het GS op de hoogte te stellen als hun situatie tijdens de looptijd van het project verandert. Daarnaast moeten de eerstelijnscontroleurs controleren of de projectpartners aldoor aan de staatssteunregels blijven voldoen.

E. Projectwijzigingen voor partners onder staatssteun

Partners die te maken krijgen met staatssteun kunnen hun deelname aan een project wijzigen onder specifieke voorwaarden.

Voor elk type wijziging zijn hieronder mogelijk effecten en oplossingen aangegeven. Indien het project dient gewijzigd te worden, moet die wijziging in lijn worden gebracht met de lijst van mogelijke wijzigingen aangegeven in het handboek van het Programma Factsheet 6, sectie II.D.3. The verschillende gevallen, hun oplossingen en gerelateerde effect in licht van regels met betrekking tot staatssteun zijn weergegeven in de tabel hieronder:

Geval	Effect en oplossing(en)
Activiteiten	
Wijzigingen aan de inhoud van de economische activiteiten ingevolge een wijziging van het aantal, het karakter of de opleveringsdatum van deliverables en/of outputs (beïnvloed door de betrokken partner(s) of enige wijziging in het partnership inclusief observer partners).	<p>Het karakter wijzigen van economische activiteiten dewelke initieel gekaderd werden binnen een gekozen en goedgekeurd staatssteunregime, kan alleen maar onder drie cumulatieve voorwaarden:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De activiteiten waarvan spraken werden nog niet begonnen; 2. Gerelateerde kosten werden nog niet gemaakt en teruggevorderd van het Programma; 3. De wijzigingen aan de economische activiteiten resulteren niet in een andere manier van nakoming van het geselecteerde en goedgekeurde staatssteunregime. De originele rationale volgens dewelke de partner het geselecteerde en goedgekeurde staatssteunregime naleeft, dient behouden te blijven. <p>Het dient opgemerkt te worden dat het voldoen aan deze voorwaarden enkel een vereiste is voor partners die voor een AGVV-artikel hadden gekozen.</p>
Budget	
Veranderingen in de begroting die de flexibiliteitsregel te boven gaan maar binnen de totale EFRO blijven	Dit heeft geen effect op het al dan niet nakomen van regelgeving betreffende staatssteun.
Verlaging van de totale EFRO	

Wijzigingen in de toewijzing van het budget per halfjaar	
Wijzigingen in de toewijzing van het budget per kalenderjaar (bij verlaging van de totale EFRO, of bij inhoudelijke wijzigingen in de projectactiviteiten)	
Verhoging van het budget van de partner onder staatssteun	Dit is enkel mogelijk indien het totale budget voorgesteld door de partner onder staatssteun blijft voldoen aan de van toepassing zijnde budgettaire limieten (drempels van de de-minimis-regelgeving of aanmeldingsdrempels zoals aangegeven in Artikel 4 van AGVV, of andere relevante regels betreffende staatssteun).
Partnerschap	
Wijziging van de grootte van een 'onderneming'	Indien de omvang/grootte van een partner die handelt als 'onderneming' tijdens de projectlooptijd zou wijzigen van 'MKB/KMO' naar 'grote onderneming' of omgekeerd, zoals gedefinieerd in Bijlage 1 van de AGVV, dan zal een nieuwe projectpartner moeten aangemaakt worden om de gewijzigde omvang van deze partner te reflecteren in het aanvraagformulier (deze partner zou dus effectief een ander type 'onderneming' worden).
Deelname van een nieuwe partner met een hoog staatssteunrisico aan een goedgekeurd project	Dit is enkel mogelijk indien de nieuwe partner met een hoog staatssteunrisico nieuwe activiteiten (dewelke dus niet voorzien waren ten tijde van de initiële projectgoedkeuring) of activiteiten die nog niet van start gegaan zijn, zal uitvoeren. Beide gevallen zullen grondig gemotiveerd worden. Het dient opgemerkt te worden dat het voldoen aan deze voorwaarden enkel een vereiste is voor partners die voor een AGVV-artikel willen kiezen.
Wijziging van het staatssteunregime	
Wijziging van het staatssteunregime of wijzigingen binnen het kader van het initieel gekozen staatssteunregime	In hoogst uitzonderlijke gevallen kan een partner reeds onderworpen aan een goedgekeurd staatssteunregime dat staatssteunregime wijzigen als aan de volgende cumulatieve voorwaarden voldaan is: <ol style="list-style-type: none"> 1. De activiteiten waarvan spraken werden nog niet begonnen; 2. Gerelateerde kosten werden nog niet gemaakt en teruggevorderd van het Programma. Dergelijke specifieke wijziging aan het project is een 'grote wijziging' (zie Factsheet 6).
Verlenging van de projectlooptijd	
Verlenging van de projectlooptijd met eventueel inbegrip van de economische activiteiten	Dit heeft geen effect op het al dan niet nakomen van regelgeving betreffende staatssteun.

F. Staatssteun aan derden

Een onderneming die via een samenwerkingsproject een voordeel verkrijgt dat zij onder normale marktomstandigheden niet zou hebben verkregen, kan worden aangemerkt als ontvanger van staatssteun. Dit geldt niet alleen voor ondernemingen die als projectpartners deelnemen, **maar - in principe - ook voor derden** voor wie het project voordelen oplevert, zoals trainingen, bedrijfsondersteuning enz. Staatssteun kan dus op diverse niveaus van toepassing zijn.

Als er sprake is van dergelijke indirecte staatssteun, moeten de projectpartners waarborgen dat de uiteindelijke begunstigen de staatssteunregels naleven en moeten de eerstelijnscontroleurs nagaan of

aan de voorwaarden is voldaan. Meer informatie is beschikbaar in "2 Seas Guidance for state aid for applicants".

G. Inkomstengenererende projecten en staatssteun

Sinds de aanneming van Verordening n° 2018/1046 (Artikel 272 (26) (e) dat Artikel 61 (8) van Verordening n° 1303/2013 wijzigt), dienen netto-inkomsten gegenereerd door partners onder een staatssteunregime niet meer afgetrokken te worden van de ontvankelijke kosten gedeclareerd door deze partnerorganisatie (onafhankelijk van de grootte en het type 'onderneming').

Zoals gesteld in overweging (197) van Verordening n° 2018/1046, dienen de relevante maatregelen van deze Verordening toegepast worden op reeds geselecteerde en nog lopende projecten alsook op nog te selecteren projecten voor de programmaperiode van 2014-2020.

Projectaanvragers en goedgekeurde projectpartners die relevant voor staatssteun (kunnen) zijn, moeten bijgevolg geen eventuele inkomsten in mindering brengen tijdens of na projectuitvoering. Zij moeten geen navolging geven aan de procedures uitgelegd in het handboek van het Programma (factsheet 10, focus op Inkomstengenererende projecten).

H. Verantwoordelijkheden van de betrokken partijen

Tijdens het hierboven beschreven proces zijn er verschillende partijen betrokken bij de analyse van het bestaan van een staatssteunprobleem, elk met hun eigen verantwoordelijkheden:

➤ **Projectpartners**

- (Voor elke projectpartner:) de juiste informatie verstrekken over betrokkenheid bij een economische activiteit in concurrentie met de markt. Om dit gemakkelijker te maken, is er toelichting van het GS beschikbaar en een vragenlijst waarmee de partner het risico van staatssteun zelf kan beoordelen;
 - (Voor ondernemingen die economische activiteiten uitoefenen en een economisch voordeel hebben:) het correct ingevulde de-minimis-steunformulier inleveren
 - (Voor MKB/KMO's of grote ondernemingen die economische activiteiten uitoefenen en een economisch voordeel hebben:) aanvullende specifieke informatie verstrekken in het Aanvraagformulier
 - (Voor elke projectpartner voor wie dit relevant is:) waarborgen dat eventuele derden die indirecte staatssteun ontvangen, aan de staatssteunregels voldoen
- (Voor elke projectpartner voor wie dit relevant is:) zorg voor een correcte auditspoor met betrekking tot het onderscheid tussen economische en niet-economische activiteiten en voor alle andere ontvankelijkheidsvoorwaarden gerelateerd aan de geselecteerde maatregel. **Lead partners**
- (Voor het gehele project:) waarborgen dat alle informatie die de projectpartners in het aanvraagformulier hebben verstrekt – voor zover de Lead partner weet – correct is.

➤ **Gezamenlijk secretariaat**

- (Voor alle aanvragers:) de juiste/voldoende informatie verstrekken over de AGW en de te volgen procedure
- (Voor alle projectpartners:) de in het Aanvraagformulier verstrekte informatie controleren
- (Voor ondernemingen die economische activiteiten uitoefenen en een economisch voordeel hebben:) het risico van staatssteun beoordelen door middel van de risicobeoordeling en aan de hand van bepaalde antwoorden in het Aanvraagformulier
- (Indien alle antwoorden bij de risicobeoordeling bevestigend zijn:) aan de Lidstaten berichten dat er mogelijk een risico van staatssteun is en mogelijke maatregelen voorstellen

- (Voor alle projecten waarvoor dit relevant is:) de informatie over iedere steunmaatregel archiveren en de vereiste informatie aanleveren om het jaarlijkse verslag t.b.v. de Europese Commissie in te vullen (via het CGET)

➤ **Lidstaten**

- (Voor alle projectpartners:) controleren of en bevestigen dat de in het Aanvraagformulier verstrekte informatie en onderbouwing juist is, met name voor wat betreft de status van ondernemingen die zich bezighouden met economische activiteiten in concurrentie met de markt
- (Voor ondernemingen die economische activiteiten uitoefenen en een economisch voordeel hebben:) het risico van staatssteun beoordelen door middel van de risicobeoordeling en bepaalde antwoorden in het Aanvraagformulier
- (Indien een hoog risico van staatssteun is geconstateerd:) nader controleren en een officieel oordeel geven over de aanpak van het risico van staatssteun

➤ **Toezihtcomité**

- Definitief beslissen over de hoogte van het risico van staatssteun (welke beslissing in de notulen van vergadering moet worden opgenomen);
- Definitief beslissen welke maatregelen moeten worden genomen om het risico te beperken:
 - De-mimimis-regel
 - Artikel 20 van de AGVW
 - 2 Zeeën-regeling (geselecteerde lijst met AGW-artikelen)
 - Andere AGW-artikelen
 - Andere maatregelen (e.g. notifiëren van staatssteun bij de Europese Commissie)

➤ **Eerstelijnscontroleurs**

- (Voor alle projectpartners:) controleren of de staatssteunregels blijvend worden nageleefd (inclusief indirecte staatssteun aan derden)

➤ **Managementautoriteit**

- Ervoor zorgen dat de door het Programma ingestelde globale procedure door alle betrokken partijen binnen de overeengekomen deadlines wordt nageleefd
- Ervoor zorgen dat de informatie over iedere steunmaatregel correct wordt gearhiveerd en dat het jaarlijkse verslag aan de Europese Commissie wordt gestuurd.